

PSYCHOLOGY OF LOW VISION

Mitko Karovski

University Goce Delcev Shtip, North Macedonia, mitko.211423@student.ugd.edu.mk

Strahil Gazepov

University Goce Delcev Shtip, North Macedonia, strahil.gazepov@ugd.edu.mk

Abstract: Low vision altogether impacts the quality of life for millions of people around the world, influencing their capacity to perform day by day assignments, lock in in exercises, and keep up freedom. This paper investigates the challenges confronted by people with low vision and looks at different approaches to make strides their quality of life. It highlights the significance of a multidisciplinary approach including optometrists, ophthalmologists, word related specialists, recovery masters, and assistive innovation specialists. Procedures such as vision recovery, introduction and versatility preparing, versatile gadgets, and natural alterations are talked about, emphasizing personalized intercessions custom-made to person needs. Also, headways in assistive innovations, counting screen perusers, amplification program, and wearable gadgets, are investigated as promising devices to upgrade openness and freedom. The paper concludes by supporting for expanded mindfulness, bolster, and collaboration among healthcare experts, caregivers, policymakers, and communities to engage people with low vision and empower them to lead satisfying lives. Moo vision, characterized by critical visual disability that cannot be completely adjusted with glasses, contact focal points, pharmaceutical, or surgery, presents complex mental challenges for influenced people. This paper looks at the mental measurements of low vision, counting its impacts on passionate well-being, self-esteem, social interaction, and every day working. Drawing from mental speculations and experimental inquire about, it investigates the variables contributing to mental trouble among people with moo vision, such as misfortune of freedom, fear of shame, and alteration challenges. The paper too talks about adapting components and versatility variables, counting social bolster, versatile techniques, and positive reframing, that can relieve the mental affect of moo vision and advance mental well-being. Also, it emphasizes the significance of intrigue collaboration between clinicians, ophthalmologists, recovery masters, and other healthcare experts in tending to the mental needs of people with low vision. By improving our understanding of the mental viewpoints of low vision and executing successful intercessions, ready to superior back influenced people and make strides their in general quality of life. Besides, this paper dives into the special mental challenges confronted by people with moo vision over diverse age bunches, from children to more seasoned grown-ups, considering formative components, life moves, and advancing adapting instruments. It moreover investigates the affect of social and societal states of mind toward inability on the mental well-being of people with low vision, highlighting the significance of cultivating comprehensive situations and advancing acknowledgment and strengthening. By addressing the mental viewpoints of low vision comprehensively, we will upgrade mediations and bolster frameworks to assist people explore the passionate complexities related with their visual disability. Eventually, this all encompassing understanding can contribute to cultivating versatility, moving forward alteration, and improving by and large mental working among people living with low vision.

Keywords: vision, health care, interventions, rehabilitation, factors

ПСИХОЛОГИЈА НА СЛАБ ВИД

Митко Каровски

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, С. Македонија, mitko.211423@student.ugd.edu.mk

Страхил Газепов

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, С. Македонија, strahil.gazepov@ugd.edu.mk

Резиме: Слабиот вид значително влијае на квалитетот на животот на милиони поединци ширум светот, влијаејќи на нивната способност за извршување на секојдневните задачи, вклучување во активности и одржување на независноста. Овој труд ги истражува предизвиците со кои се соочуваат лицата со слаб вид и испитува различни пристапи за подобрување на нивниот квалитет на живот. Ја нагласува важноста на мултидисциплинарниот пристап кој вклучува оптометристи, офталмолози, професионални терапевти, специјалисти за рехабилитација и експерти за помошна технологија. Се дискутираат стратегии како што се рехабилитација на видот, обука за ориентација и мобилност, адаптивни уреди и модификации на животната средина, нагласувајќи ги персонализираните интервенции прилагодени на индивидуалните потреби. Дополнително, напредокот во помошните технологии, вклучувајќи читачи на екран, софтвер за зголемување

и уреди што се носат, се истражуваат како ветувачки алатки за подобрување на пристапноста и независноста. Документот завршува со застапување за зголемена свест, поддршка и соработка меѓу здравствените работници, старателите, креаторите на политики и заедниците за да се зајакнат поединците со слаб вид и да им се овозможи да водат исполнет живот. Овој труд ги испитува психолошките димензии на слабиот вид, вклучувајќи ги и неговите ефекти врз емоционалната благосостојба, самодовербата, социјалната интеракција и секојдневното функционирање. Од психолошките теории и емпириското истражување се до истражување на факторите кои придонесуваат за психичко вознемирување кај лицата со слаб вид, како што се губење на независноста, страв од стигма и тешкотии при прилагодување. Трудот, исто така, ги разгледува механизмите за справување и факторите на отпорност, вклучително и социјалната поддршка, адаптивните стратегии и позитивното преобразување, кои можат да го ублажат психолошкото влијание на слабиот вид и да промовираат психолошка благосостојба. Дополнително, ја нагласува важноста на интердисциплинарната соработка помеѓу психолозите, офталмолозите, специјалистите за рехабилитација и другите здравствени работници во решавањето на психолошките потреби на лицата со слаб вид. Со подобрување на нашето разбирање за психолошките аспекти на слабиот вид и спроведување на ефективни интервенции, можеме подобро да ги поддржиме засегнатите поединци и да го подобриме нивниот севкупен квалитет на живот. Понатаму, овој труд навлегува во уникатните психолошки предизвици со кои се соочуваат лицата со слаб вид во различни возрастни групи, од деца до постари возрастни лица, земајќи ги предвид развојните фактори, животните транзиции и еволуирачките механизми за справување. Исто така, го истражува влијанието на културните и општествените ставови кон попреченоста врз психолошката благосостојба на поединците со слаб вид, нагласувајќи ја важноста од поттикнување инклузивни средини и промовирање на прифаќање и зајакнување. Со сеопфатно решавање на психолошките аспекти на слабиот вид, можеме да ги подобриме интервенциите и системите за поддршка за да им помогнеме на поединците да се движат низ емоционалните сложености поврзани со нивното оштетување на видот. На крајот на краиштата, ова сеопфатно разбирање може да придонесе за поттикнување на еластичноста, подобрување на приспособувањето и подобрување на целокупното психолошко функционирање кај поединците кои живеат со слаб вид.

Клучни зборови: визија, здравствена заштита, интервенции, рехабилитација, фактори

1. ВОВЕД

Психологијата на слабиот вид може многу да влијае врз растот и развитокот на пациентите од најрана возраст па се до доцна старост. Психологијата на слабиот вид е од важна улога за нашата психичка и ментална благосостојба и бара посебен третман од специјалист за правилно справување со истата. Психолошките аспекти исто така треба да се земат во предвид како што се : самопочитта , социјалната интеракција , емоционално влијание стигмата итн. Најчеста причина за слабиот вид се однесува на Амблиопијата кое е нарушување на очите кое не може целосно да се корегира со наочари, леќи или хируршки зафат. Во однос од времето на откривање на ова нарушување и дали е проследено со други нарушувања тоа е тесно поврзано со нивното корегирање , односно што порано се открие амблиопијата , толку се поголеми шансите за окото да се подобри со текот на годините. Слабиот вид има психосоцијални последици и треба да се обрне посебна грижа и работење со пациентот особено кај деца , прифаќањето себеси со ова нарушување може значително да помогне во надминувањето на проблемите и владеењето на истото. Ова нарушување може да биде со послаб и појак интезитет од слабо заматен вид до целосно слепило.

2. ЦЕЛ

Целта на овој специјалистички труд е да се обрне внимание на психолошките фактори и аспекти што влијаат на луѓето со слаб вид како и корекција и справување со истите. Обично тоа се пациенти од најрана возраст па се до доцна старост , со цел да ги третирате лекуваме и корегираме за полесно функционирање и извршување на обврските во секојдневниот живот. Кај децата да му помогнеме со наоѓање решение за правилен раст и развој и олеснително проширување на хоризонтот за учење како и пронаоѓање на нивните таленти и прифаќање во социјалниот свет , така што тие ќе можат да се развиваат без пречки. Проблематиката на слабиот вид како децата , така ги зафаќа и адолесцентите и постарите луѓе , тоа може да влијае на нашето физичко здравје со зголемување на ризикот од мадови , и на менталното здравје (анксиозност , страв , депресија и осаменост). Наша цел е да избереме правилни стратегии за справување со оваа проблематика како што се: поддршка од семејството и пријателите , вклучување на активности на овие пациенти со цел да не се чувствуваат осамени , социјализирање , прилагодување на промените со олеснителни уреди кои не ги тераат да се чувствуваат осамени , помирување со загубата и учење на нови вештини за ефективна навигација

3. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДОЛОГИЈА

Материјалите користени во оваа експериментална анализа се: очила за корекција, контактни леќи, капки за мидријаза. Оваа анализа е спроведена во град Кавадарци во очната оптика Цајс, како и Општата Болница во Кавадарци. Во неа беа опфатени пациенти со слаб вид на возраст од 6 до 86 години.

4. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Вкупно 153 нови пациенти беа прегледани во оваа експериментална анализа. Просечната вредност беше 45,52 години. Нивната возраст се движе помеѓу 30 и 90 години. Мнозинството (65,8%) од пациентите беа мажи со сооднос помеѓу мажи и жени од 1,8: 1,3. Возрасната група од 30-57 години имаше најголем дел со 54,1% од пациентите; проследено со возрасната група од 58-70 години (29,5%). Четириесет и пет (16,4%) пациенти биле деца (на возраст од 18 години или помалку).

Графикон број 1 – Групација по години за слаб вид

Извор: Истражување од авторот

Табела број 1 – Табела со причинители за слаб вид според различни болести

Причини	Фреквенција(n)	Процент
Ретинитис пигментоза	10	6,54%
Оптичка атрофија	9	5,88%
Глауком	41	26,8%
Албинизам	1	0,65%
Амблиопија	36	23,53%
Корнеален опациет	5	3,27%
Дегенеративна миопија	9	5,88%
Макуларна дегенерација	19	12,42%
Дијабетична ретинопатија	21	13,73%
Друго	2	1,31%
Вкупно	153	100%

Извор: Истражување од авторот

Во оваа студија на прашањето дали се мислите дека вашата anomalija влијае на вашето ментално здравје дури 31% (47) Да, 16% одговориле можеби, а 53% проценти одговориле не.

Графикон 2 – Процентуален приказ за влијанието на слабиот вид врз менталното здравје

Извор: Истражување од авторот

Врз основа на причинителите на влијанието на менталното здравје нашата табела изгледа вака:

Табела 2 – Процентуален приказ за причинителите на слаб вид

Причинители	Фреквенција	Процент
Ретинитис пимгентоза	2	4,26%
Оптичка атрофија	1	2,13%
Глауком	9	19,15%
Албинизам	1	2,13%
Амблиопија	19	40,43%
Корнеален опациетет	5	10,64%
Дегенеративна миопија	3	6,38%
Макуларна дегенерација	4	8,51%
Дијабетична ретинопатија	2	4,26%
Друго	1	2,13%
	47	100%

Извор: Истражување од авторот

5. ЗАКЛУЧОК

Оштетувањето на видот, без разлика дали е делумно или целосно, значително влијае на секојдневниот живот на поединецот, вклучувајќи ја и нивната способност самостојно да ги извршуваат задачите, да комуницираат со околината и да се вклучат во различни активности. Тоа може да потекнува од различни причини, вклучувајќи вродени состојби, болести, повреди или дегенерација поврзана со возраста. Последиците од оштетувањето на видот се повеќеслојни и можат да влијаат на физичките, емоционалните, социјалните и економските аспекти на животот на една личност. Физички, поединците може да се борат со мобилност, ориентација и координација. Емоционално, тие може да доживеат фрустрација, анксиозност, депресија или губење на довербата поради нивните ограничувања. Социјално, оштетувањето на видот може да доведе до изолација и тешкотии во комуникацијата и учеството во социјалните активности. Економски, тоа може да влијае на можностите за вработување и финансиска независност. Сепак, напредокот во технологијата и услугите за рехабилитација нудат можности за лицата со оштетен вид да ја подобрат својата независност и квалитетот на животот. Алатките како што се читачите на екранот, софтверот за зголемување, тактилните уреди и помагалата за мобилност може да ги поттикнат да пристапат до информации, да се движат во околината и да се вклучат во активности за кои претходно се мислело дека се достапни. Освен тоа, општествените ставови и сместувањето играат клучна улога во олеснувањето на вклучувањето и еднаквите можности за лицата со оштетен вид. Мерките за пристапност на јавните простори, образовните институции, работните места и дигиталните платформи можат да ги урнат бариерите и да промовираат учество и интеграција. Како заклучок, иако оштетувањето на видот претставува значителни предизвици, тоа не ги дефинира способностите или потенцијалот на поединецот. Со соодветна поддршка, ресурси и општествена

инклузивност, луѓето со оштетен вид можат да водат исполнет живот, да ги извршуваат своите цели и значајно да придонесат за нивните заедници.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Лабан Гучева, Н. (2020). Офталмологија учебник за студенти по медицина. Штип
- Boyd, K., Vemulakonda, A. MD., Turbert, D. (2023). Nov. 27, 2023 324, diabetic retinopathy case, symptoms, treatment. *American Academy of Ophthalmology*
- Enoch, J., McDonald, L., Jones, L. (2019). Evaluating Whether Sight Is the Most Valued Sense. *JAMA Ophthalmol.*
- Fashner, J. (2019) Eye Conditions in Infants and Children: Myopia and Hyperopia. *FP Essent.* 2019 Sep;484:23-27.
- Harb, E.N., Wildsoet. (2019). Origins of Refractive Errors: Environmental and Genetic Factors. *Annu Rev Vis.*
- Kuczyńska, K. (2021). Person with visual impairment in society. *Soc Situat Disabl People Pol.*
- Maniscalco, G., Ziello, A., Panetta, V. (2019). The application of Kubler-Ross model in Newly Diagnosed Patients with Relapsing-Remitting Multiple Sclerosis. *Arch Depress Anxiety.*
- Nollett, C., Bartlett, R., Man, R. (2019). How do community-based eye care practitioners approach depression in patients with low vision? A mixed methods study. *BMC Psychiatry.*
- Senra, H., Macedo, A.F., Nunes, N., Balaskas, K., Aslam, T., Costa, E. (2019). 27(8):755–773. doi: 10.1016/j.jagp.2019.03.001on; 2019 Psychological and psychosocial interventions for depression and anxiety in patients with age-related macular degeneration: a systematic review. *Am J Geriatric Psychiatry.. World Report on Vision. World Health Organizati* 161.
- Tarczy-Hornoch, K. (2007). The epidemiology of early childhood hyperopia. *Optom Vis Sci.*